

Міністерство освіти і науки України
Карпатський національний університет імені Василя Стефаника

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Голова Приймальної комісії

Валентина ЯКУБІВ

«18» травня 2026 р.

ПРОГРАМА
вступного випробування з
Економіки та міжнародних економічних відносин
для зарахування на навчання за освітньо-науковим ступенем доктора філософії
за спеціальністю
С1 Економіка та міжнародні економічні відносини
на основі освітнього рівня магістра
(освітньо-кваліфікаційного ступеня спеціаліста)
при прийомі на навчання у 2026 році

Розглянуто та схвалено
на засіданні Приймальної комісії
Карпатського національного
університету імені Василя Стефаника
Протокол № 4 від 18 травня 2026 р.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Метою вступного випробування з ЕКОНОМІКИ ТА МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН є перевірка знань і відбір вступників для зарахування на навчання за ступенем доктора філософії за спеціальністю С1 Економіка та міжнародні економічні відносини при прийомі на навчання на основі освітнього рівня магістра (освітньо-кваліфікаційного ступеня спеціаліста) до Карпатського національного університету імені Василя Стефаника у 2026 році.

Наведений перелік питань, які виносяться на вступне випробування, дасть можливість вступникові систематизувати свої знання та допоможе зорієнтуватися, на які питання треба звернути увагу при підготовці до вступного випробування.

Перелік рекомендованої літератури сприятиме у пошуку і підборі джерел підготовки для вступного випробування.

ОСНОВНІ ПИТАННЯ З ДИСЦИПЛІНИ МОДЕЛЮВАННЯ ЕКОНОМІКИ

1. Субституційні виробничі функції (двофакторні). Класична виробнича функція (закон доходу). Неокласичні виробничі функції (Кобба-Дугласа, CES, Солоу, LES).

2. Лімітаційні виробничі функції. Функція Леонтьєва при одному та кількох технологічних способах виробництва. Загальна характеристика функції Гутенберга та її застосування.

3. Приклади двофакторних виробничих функцій та їх коротка характеристика (лінійні, Алена, дворежимна виробнича функція CES, багаторежимна виробнича функція, функція лінійного програмування, функція Сато).

4. Економічна система та її особливості. Характерні властивості економічних систем. Особливості економічних систем.

5. Способи побудови виробничих функцій: з допомогою монотонних перетворювачів, приклади; методом суперпозицій.

6. Науково-технічний прогрес як основний чинник зміни виробничих функцій та його різновиди. Поняття автономного НТП. Способи врахування автономного НТП у виробничих функціях (виділення технологічних періодів, врахування нейтральності). Види нейтральності.

7. Науково-технічний прогрес як чинник зміни виробничих функцій. Поняття індуктивного НТП та підходи його врахування при побудові НТП. Поняття «ефекту навчання». Динамічна виробнича функція Ерроу.

8. Виникнення, застосування та види міжгалузевих балансових моделей. Суть балансових моделей та їх розробка і застосування в різних країнах. Статичні і динамічні моделі (по часу, модель Неймана). Моделі з прямою та зворотною рекурсією.

9. Динамічні макроекономічні моделі процесу економічного зростання. Багатофакторна модель процесу економічного зростання.

10. Стохастичні моделі економічної динаміки. Моделювання поведінки при невизначеностях. Теорема Модільяні-Міллера. Ефекти податку на доходи корпорацій. Моделювання ефектів трудових контрактів (тарифних угод) та зарплати. Застосування лінійних стохастичних різницевих рівнянь.

11. Стохастичне моделювання фінансових потоків. Основні концепції стохастичного моделювання фінансових потоків. Найпростіша мультиплікативна стохастична модель динаміки фінансового ресурсу. Рекурентні моделі динаміки фінансових ресурсів.

12. Статична модель міжгалузевого балансу. Поняття галузі. Необхідні допущення при побудові моделі МБ. Балансові рівняння. Матриці прямих і повних затрат. Властивості. Таблиця міжгалузевого балансу.

13. Звітний та плановий міжгалузеві баланси. Модель міжгалузевого балансу. Ступінь вільності моделі. Поняття звітного балансу. Види планових міжгалузевих балансових моделей.

14. Інші різновиди балансових моделей (загальна характеристика) з врахуванням і без врахування лагів капітальних вкладень. Регіональні моделі. Динамічна модель Леонт'єва.

15. Якісні методи аналізу соціально-економічних систем. Експертні оцінки. Аналіз узгодженості експертних оцінок. Моделювання розвитку фінансово-економічних систем із використанням теорії нечіткої логіки. Основи технічного аналізу ринку. Нечіткі моделі динаміки фінансово-економічних показників.

16. Моделі економічних змін та їх аналіз. Структура еволюційних моделей. Часткова модель економічного відбору. Марківська модель заміщення чинників виробництва. Еволюційна модель економічного зростання.

17. Синергетичний підхід у моделюванні та аналізі економічних процесів. Моделювання механізмів взаємодії елементів системи за умов нестійкого, нерівноважного станів. Синергетичний ефект. Перехід системи з одного стійкого стану в інший з відповідними змінами ентропії. Механізм реалізації закону синергетики.

ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бандура О. О. Моделювання економіки: навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2021. 320 с.

2. Благун І. С., Кічор В. П., Козик В. В., Фещур Р. В., Дмитришин Л. І. Емпіричні і статистичні методи в дослідженні ринку товарів і послуг: навчальний посібник. За ред. Кічора В. П. Львів: Растр-7, 2019. 210 с.

3. Григорків В. С. Моделювання економіки: підручник. Чернівці: Чернівецький нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2019. 360 с.

4. Гринчуцька С. В. Моделювання ризиків в економіці та бізнесі. Тернопіль: ТНТУ, 2014. 88 с.

5. Гриценко А. А., Козак Л. С. Економіко-математичне моделювання: підручник. Київ: Ліра-К, 2022. 412 с.

6. Економіко-математичні методи та моделі: навчальний посібник. Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2024. 400 с.

7. Економічне моделювання: навчальний курс. Львів: Видавництво ЛНУ ім. І. Франка, 2024. 372 с.

8. Корхін А. С., Турчанінова І. Ю. Моделювання економіки: навчальний посібник. Дніпро: ДВНЗ «НГУ», 2016. 104 с.

9. Костюк В. І. Моделювання економіки підприємства. Одеса: ОНЕУ, 2021. 298 с.

10. Кузьмін О. Є., Мельник О. Г. Моделювання економічних процесів: навчальний курс. Львів: Новий Світ – 2000, 2023. 380 с.

11. Мельник Л. Г. Моделювання економічних систем: підручник. Суми: СумДУ, 2021. 350 с.

12. Моделювання економіки: сучасні тенденції розвитку. Київ: Центр навчальної літератури, 2025. 410 с.

13. Моделювання економічних процесів: кейси та приклади. Київ: Алерта, 2023. 280 с.

14. Островський П. І., Гострик О. М., Добрунік Т. П., Радова О. В. Моделювання економічних процесів: навчальний посібник. Одеса: ОНЕУ, 2012. 132 с.

15. Полякова О. Ю., Чаговець Л. О. Навчальна дисципліна «Моделювання економіки». [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://pns.hneu.edu.ua/course/view.php?id=4208>

16. Савчук В. П. Моделювання економіки: сучасні підходи та моделі. Київ: Алерта, 2023. 356 с.

17. Ставицький А. В., Харламова Г. О. Моделювання мікроекономічних процесів: навчальний посібник. Київ: Аграр Медіа Груп, 2018. 182 с.

ОСНОВНІ ПИТАННЯ З ДИСЦИПЛІНИ НАЦІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА

1. Сутність та види структурних пропорцій в економіці. Структура економіки за формами власності. Організаційна структура економіки, секторний поділ економіки.

2. Концепція приватизації. Основні напрями, принципи та пріоритети приватизації в Україні. Етапи приватизації в Україні. Об'єкти та способи приватизації.

3. Поняття державного сектора економіки. Ефективність державного сектору економіки. Сектор загального державного управління.

4. Кошториси бюджетних установ. Сутність кошторису бюджетної установи. Бюджетні призначення. Організація складання, розгляду, затвердження та виконання кошторисів.

5. Необхідність державного управління економікою. Об'єкти і суб'єкти державного управління. Основні риси державного управління. Цілі державного управління та їх види.

6. Сутність та показники економічного розвитку. Економічне зростання та економічний розвиток. Два підходи до оцінки процесів розвитку. Система показників кількісних змін економічного розвитку.

7. Сутність соціально-економічної стратегії. Визначення суспільних потреб та інтересів. Обґрунтування цілей. Ієрархія цілей. Державні пріоритети. Дерево цілей. Стратегічні, тактичні та оперативні цілі.

8. Державне прогнозування економічного і соціального розвитку України. Основні параметри прогнозу економічного і соціального розвитку України на коротко- і середньостроковий періоди.

9. Сутність програмно-цільового методу планування. Державні цільові програми (ДЦП). Класифікація ДЦП

10. Прогнозування валового внутрішнього продукту в системі національних рахунків. Розрахунки динаміки реального ВВП. Короткострокове прогнозування реального ВВП за категоріями доходів та категоріями використання.

11. Державний бюджет як фінансовий план держави, його функції. Джерела доходної частини бюджету та їх регулювання. Структура видатків бюджету.

12. Податки як інструмент державного регулювання економіки. Системи оподаткування: пропорційна, прогресивна, регресивна. Основні функції податків: фіскальна, стимулююча, розподільча, соціальна.

13. Інвестиції як фактор сукупного попиту та економічного зростання. Суб'єкти та об'єкти інвестиційної діяльності. Класифікація форм і видів інвестицій. Джерела інвестування. Показники економічної ефективності інвестицій.

14. Економічна сутність підприємництва. Види підприємницької діяльності та їх характеристика. Організаційно-правові форми підприємництва.

15. Механізм державного регулювання підприємництва. Ліцензування підприємницької діяльності. Реєстрація та ліквідація підприємств. Інспекція та контроль за діяльністю підприємств.

16. Засади зовнішньоекономічної політики. Завдання та принципи зовнішньоекономічної політики. Види зовнішньоекономічної діяльності Система органів державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

17. Державне регулювання цін. Види та структура цін. Сфера державного регулювання цін на товари та послуги. Прямі та опосередковані методи державного регулювання цін.

ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Завгородня О.О. Національна економіка: Конспект лекцій – Дніпро: НМетАУ, 2019. – 144 с.

2. Ковтун О. І. Національна економіка : курс лекцій [Електронний ресурс] / Ковтун О. І. – Режим доступу : <http://lib.lac.lviv.ua/lib>

3. Ковтун О. І. Національна економіка : навчальний посібник / Ковтун О. І. – Львів : «Новий Світ 2000», 2013. – 170 с.

4. Круш П. В., Кожемяченко О. О. Національна економіка: регіональний та муніципальний рівень. Підручник. Київ: Центр учбової літератури, 2011. 320 с.

5. Куцик П. О. Національна економіка: принципи становлення, функціонування, регулювання та розвитку. Частина 1 / Куцик П. О., Ковтун О. І. Башнянин Г. І. – Львів : Растр – 7, 2016. - 460 с.

6. Куцик П. О. Національна економіка: принципи становлення, функціонування, регулювання та розвитку. Частина 2 / Куцик П. О., Ковтун О. І. Башнянин Г. І. – Львів : Растр – 7, 2017. – 400 с.

7. Мельникова В. І., Мельникова О. П., Шведова Г. М., Сідлярчук Т. В., Тур І. Ю. Національна економіка: навч. посібн. Київ: Центр учбової літератури, 2011. 248 с.

8. Носова О. В. Національна економіка: навч. посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2013. 512 с.

9. Сментина Н. В., Гейко Л. М. Національна економіка: навч. посібник. Одеса: ОНЕУ, 2012. 315 с.

10. Старостенко Г. Г., Онишко С. В., Поснова Т. В. Національна економіка: Навч. посібник. Київ: Ліра-К, 2011. 429 с.

ОСНОВНІ ПИТАННЯ З ДИСЦИПЛІНИ ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА

1. Види підприємств залежно від форм власності та способу утворення (заснування) і формування статутного фонду.
2. Організаційна структура підприємства. Управління підприємством.
3. Показники використання основних виробничих фондів підприємства. Розрахунок фондів робочого часу роботи устаткування.
4. Виробнича потужність підприємства. Фактори, що впливають на величину та рівень використання виробничої потужності.
5. Поняття оборотних коштів підприємства. Їх розподіл по охопленню нормуванням і джерелах формування. Їх розподіл по сферах обігу і елементах.
6. Персонал підприємства. Класифікація персоналу підприємства по характеру відносини до основного виробництва та виконуваних функціях.
7. Продуктивність праці. Показники рівня продуктивності праці. Шляхи підвищення продуктивності праці.
8. Оплата праці, види і форми оплати праці. Тарифна система оплати праці.
9. Розрахунок заробітної плати при різних системах відрядної та погодинної оплати праці.
10. Товарна продукція підприємства, її склад. Валова, реалізована і чиста продукція.
11. Концепції маркетингу, як основа цінової політики підприємства. Якість і конкурентоспроможність продукції.
12. Методи ціноутворення. Основні етапи формування рівня цін. Поняття і види цін.
13. Поняття собівартості продукції підприємства і класифікація витрат, пов'язаних з основною діяльністю по ступеню однорідності і по зв'язку з обсягом виробництва.
14. Кошторис витрат на виробництво та класифікація витрат за економічними елементами.
15. Типова номенклатура витрат за статтями калькуляції. Нормативний та позаказний методи калькуляції собівартості.
16. Класифікація прибутку за джерелами формування. Класифікація прибутку по основних видах діяльності. Схема формування і використання прибутку.
17. Рентабельність як показник ефективності фінансової діяльності підприємства. Види рентабельності.

ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бандура О. О., Ковальчук Т. Т. Економіка підприємства: підручник. Київ: Центр учбової літератури, 2021. 412 с.
2. Гриньова В. М., Коюда В. О. Економіка підприємства: навчальний посібник. Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2022. 368 с.
3. Економіка підприємства. Практикум. Київ: Ліра-К, 2022. 280 с.
4. Економіка підприємства: кейси та приклади. Київ: Алерта, 2023. 280 с.

5. Економіка підприємства: навчальний курс. Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2024. 360 с.
6. Економіка підприємства: навчальний посібник для студентів економічних спеціальностей. Київ: Центр навчальної літератури, 2024. 400 с.
7. Економіка підприємства: сучасні тенденції розвитку. Київ: Центр навчальної літератури, 2025. 410 с.
8. Економіка підприємства: тестові та практичні завдання. Київ: Центр учбової літератури, 2022. 240 с.
9. Костюк В. І. Економіка підприємства: теорія і практика. Одеса: ОНЕУ, 2021. 298 с.
10. Кузьмін О. Є., Мельник О. Г. Економіка підприємства: підручник. Львів: «Новий Світ – 2000», 2023. 520 с.
11. Мельник Л. Г. Економіка підприємства: підручник. Суми: СумДУ, 2021. 350 с.
12. Савчук В. П. Економіка підприємства: сучасні підходи та моделі. Київ: Алерта, 2023. 356 с.

ОСНОВНІ ПИТАННЯ З ДИСЦИПЛІНИ МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ

1. Міжнародна економічна система: сутність та її елементи. Міжнародний поділ праці.
2. Міжнародні економічні відносини, суб'єкти, об'єкти та структурні рівні (підприємства, міждержавний, регіональний, світовий) міжнародних економічних відносин.
3. Форми міжнародних економічних відносин. Міжнародна торгівля товарами, міжнародна торгівля послугами, міжнародний рух капіталу, міжнародна міграція робочої сили, міжнародне науково-технічне співробітництво, міжнародні валютно-фінансові та кредитні відносини, міжнародна економічна інтеграція.
4. Теорії міжнародної торгівлі (докласичні теорії міжнародної торгівлі, класичні, неокласичні та альтернативні).
5. Поняття та форми міжнародної торгівлі: традиційна (експорт та імпорт), компенсаційна (зустрічні закупівлі, бартерна торгівля, зворотні закупівлі, промислові компенсаційні угоди), торгівля за кооперацією; торгівля в режимі найбільшого сприяння, преференційна, дискримінаційна.
6. Методи міжнародної торгівлі товарами. Міжнародна торгівля на підставі прямих зв'язків між контрагентами та через організовані товарні ринки (біржі, аукціони).
7. Зовнішньоторговельний контракт: види, структура, функції. Міжнародні торговельні терміни (ІНКОТЕРМС-2020).
8. Форми і чинники міжнародного руху капіталу.
9. Прямі іноземні інвестиції: сутність та форми. Портфельні інвестиції: сутність та інструменти міжнародного портфельного інвестування. Види інвестиційних операцій з цінними паперами (інструменти участі в капіталі,

боргові цінні папери).

10. Міжнародний інвестиційний ринок: сутність, специфіка, структура. Міжнародний ринок акцій. Міжнародний ринок облігацій. Ринок похідних інструментів (форвардні та ф'ючерсні контракти, опціони та свопи).

11. Інвестиційна привабливість та система показників, що її характеризують. Інвестиційний клімат країни: поняття та головні складові. Інвестиційна привабливість та інвестиційний клімат України.

12. Поняття міжнародної міграції робочої сили. Зовнішня і внутрішня міграція робочої сили; міжнародна міграція робочої сили: еміграція, імміграція, реїміграція.

13. Світовий ринок праці: сутність та специфіка, функції та сегменти. Географічна та галузева структура світового ринку праці. Поняття та форми неформальної зайнятості у світовому ринку праці. Регулювання міжнародної міграції праці: рівні (національні, міжнародний); методи (економічні, адміністративні, інституційні).

14. Сутність технологій і міжнародного технологічного трансферу. Форми передачі та захисту технологій. Способи комерційного і некомерційного міжнародного трансферу технологій.

15. Валюта: поняття, типи та види. Резервні валюти. Валютний курс та валютне котирування. Фактори впливу на валютний курс. Валютні режими. Паритет купівельної спроможності валют. Валютна система. Типи валютних систем: національна, регіональна (міжнародна), світова. Еволюція світової валютної системи. Європейська валютна система.

16. Міжнародний кредит: поняття, функції та форми. Зовнішній борг. Види та показники зовнішнього боргу. Методи та інструменти управління зовнішнім боргом. Інституційне регулювання міжнародних кредитних відносин: МВФ, група Світового банку, Лондонський та Паризький клуби кредиторів.

17. Міжнародна економічна інтеграція: поняття, передумови. Форми міжнародної регіональної економічної інтеграції: зона преференційної торгівлі, зона вільної торгівлі, митний союз, спільний ринок, економічний союз, політичний союз.

ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Business Risk in Changing Dynamics of Global Village 2: Monograph / Edited by Nataliia Marynenko, Pradeep Kumar, Iryna Kramar. Nysa: Publishing Office University of Applied Sciences in Nysa, 2019. 514 p.

2. Економічні санкції у сучасному світовому господарстві: монографія/ О.І. Шнирков, А.С. Філіпенко, Р.О. Заблоцька та ін.: за ред. О.І. Шниркова. - К.: ВПЦ «Київський університет», 2019.-239с.

3. Європейське бізнес-середовище: навч. посібник / О. А. Чугаєв – Київ: ВПЦ «Київський університет», 2020 – 183 с

4. Міжнародна економіка та міжнародні економічні відносини : практикум : навч. посіб. / В.В. Козик, Л.А. Панкова, Ю.В. Огерчук, О.Ю. Григор'єв, А.О. Босак. – 3-є вид., переробл. і доповн. – К. : Знання, 2016. – 583 с.

5. Міжнародна економіка та міжнародні економічні відносини: навч.

посіб. / А.О. Босак, О.Ю. Григор'єв, Ю.В. Малиновський, В.П. Далик. – Львів: СТ «Міські інформаційні системи», 2017. – 365 с.

6. Міжнародні економічні відносини: навч. посіб. / Ю.Г. Козак, М.А. Заєць, Н.В. Притула та інші. – Одеса: «ТОВ.ПЛУТОН», 2016. – 352 с.

7. Національна економічна діяльність і міжнародні економічні відносини: сучасний стан та тенденції розвитку : колективна монографія / Кол. авторів. Полтава: ПП «Астроя», 2019.

8. Трансформація трудових ресурсів та забезпечення світової економіки: глобалізаційний дискурс: монографія / Калініна С. П. [та ін.] ; за заг. ред. д-ра екон. наук., проф. С. П. Калініної ; Ін-т підгот. кадрів держ. служби зайнятості України, Прикарпат. нац. ун-т ім. Василя Стефаника. - Вінниця : Твори, 2021. - 253 с.

9. Філіпенко А.С. Міжнародні економічні відносини: Історія. Теорія. Політика: Підручник / А.С. Філіпенко. К.: Либідь, 2019. с. 960

10. Шнирков О.І. «Міжнародні економічні відносини: практикум / О.І. Шнирков, А.С. Філіпенко, Р. О. Заблоцька. Н.В. Резнікова та ін.; за ред. О. І. Шниркова. - К.: 2018. - 321 с.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Порядок проведення та критерії оцінювання вступних випробувань регулюється Положенням про організацію вступних випробувань у Карпатському національному університеті імені Василя Стефаника.